

Φ. ΝΤΟΣΤΟΓΙΕΒΣΚΗΣ

ΟΙ ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΣΤΗ ΣΙΒΗΡΙΑ *)

(Κομάντι από τὸ «Νεκρόσπιτο»)

III

Ὁ Σιροτκίν εἶτανε ὁ φίλος τοῦ Γκαζίν. Πάντα ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς μοῦ προξένησε μιὰν ἀμολόγητη ἀποστροφή. Δὲν πιστεύω νὰ ὑπάρχουνε στὸν κόσμον πολλοὶ τέτοιοι ἄνθρωποι· θὰ ζοῦσαμε δὴ κάτου στὴ γῆ σὲ μιὰν ἀληθινὴ κόλαση. Θυμοῦμαι νὰ εἶδα στὴν Τομπόλσκα δυὸ διαβόητους ληστές, ἄναντρους φονιάδες, τὸν Καμένεφ καὶ τὸ Σολονώφ. Μὰ κανέναν τους δὲ μοῦ ἄφησε τὴν ἐντύπωση τοῦ Γκαζίν. Εἶτανε ὁ πιὸ χεροδύναμος τῆς φυλακῆς. Εἶχε μέτριο ἀνάστημα, πλατιοὺς ὤμους καὶ κεφάλι ἀτέλειωτο. Τὸ περπάτημά του ἀδέξιο καὶ συρτό· ἡ ὑποκριτικὴ καὶ πανούργα ματιὰ του σοῦ ἔφερνε ἀηδία. Οἱ καταδίκαι λέγανε γι' αὐτόνε κάτι πράματα ἀσυνήθιστα. Εἰ- ξερχαν πῶς εἶχε ὑπερετήσῃ στὸ στρατὸ καὶ πῶς ἔφυγε κρυφὰ ἀπὸ τὰ μεταλλεῖα στὸ Μερτσίνσκ. Εἶχε πολ- λές φορές ξοριστεῖ στὴ Σιβηρία, μὰ πάντα ἔφευγε κρυφὰ μὲ ψεύτικο ὄνομα, ὅσο πού τονε στείλανε καὶ μέσα, μαζί μας. Μὲ βεβαιώσανε πῶς τὸ εἶχε πάθος νὰ σκοτώνῃ. Ξεχωριστὴ προτίμηση εἶχε στὰ μ' κρὰ παιδιὰ, πού τὰ σκότωνε ἀργὰ ἀργὰ, ὕστερα ἀπὸ μαρτύριο, παρακολουθώντας μὲ ἡδονὴ τὴν ἀγωνία καὶ τὴ φρίκη τοῦ μικροῦ, ἀλύπητα μακραίνοντας τοὺς πόνους του.

Μπορεῖ νὰ μὴν εἶναι ἀληθινὰ ὅλ' αὐτά. Μπορεῖ καὶ νὰ τὰ βγάλανε οἱ συντρόφοι του, ἐπηρεασμένοι ἀπὸ τὴν ἐντύπωση πού τοὺς ἄφινε ὁ Γκαζίν. Συμ- φωνοῦσανε ὅμως τέλεια μὲ τὸ ἔξωτερικό του. Σὰ δὲν εἶτανε πιομένος φερνότανε καλὰ· προσπαθοῦσε μάλιστα ν' ἀποφεύγῃ τὸν καυγὰ καὶ τὰ τσακώμα- τα, δίχως ἄλλο γιὰτὶ νόμιζε τὸν ἑαυτό του πολὺ ἀ- νώτερο γιὰ νὰ καταδεχτῇ νὰ τοὺς τιμῇ μὲ κάμ- ποτες γροθιές.

Ἡ πονηρία του μεγάλη. Μόνο ἀπὸ τὴ ματιὰ του, ἀπὸ τὸ σαρκαστικὸ χαμόγελό του, μπορούσες μιὰ χαρὰ νὰ νοιώσῃς μὲ τί ἄνθρωπο εἶχες νὰ κάμῃς.

Μεθοῦσε μόνο δυὸ φορές τὸ χρόνο· σὰ νὰ ξε- σποῦσε ἡ ἀδάσταχτη πιὰ χτηνωδία του. Ἀρχίζε κοροϊδεύοντας, τι λέγανε καὶ κάνανε οἱ ἄλλοι· κο- ροϊδίες σὰν προετοιμασμένες ἀπὸ πολὺν καιρὸ, τόσο πικρὰ καὶ σκληρὰ γγίζανε. Λίγο λίγο, ὅσο προχω- ροῦσε τὸ μεθύσι του, ἀγρίεψε. Τότες τραβοῦσε τὸ μα- χαίρι του καὶ ἤθελε νὰ σφάξῃ ὅσους συντύχαινε. Τὰ πρῶτα χρόνια, οἱ καταδίκαι φεύγανε σὰ σίμωνε. Μὰ στὰ ὕστερα, τονε βαρέθηκαν. Γι' αὐτὸ πάνου στὸ με- θύσι του, δέκα δώδεκα ἀπ' αὐτοὺς, ριχτόντανε καὶ τονε ξάπλωναν χάμου.

Εἶναι ἀδύνατο νὰ φανταστῇ κανεὶς τὴ χτηνω- δία τῆς σκηνῆς. Ὅλοι μαζί τονε χτυποῦσανε στὸ στηθος, στὴν πλάτη, στὸ κεφάλι. Καὶ τότες μόνο ἡ ἀγριότητα αὐτὴ ἔπαρνε τέλος, ὅταν πιὰ ἀποκαμω- μένο, ἀκίνητο καὶ ἀναισθητο, τυλίγοντάς τον στὴ

γούνα του, τονε πετοῦσανε στὸ σανιδένιο κρεβάτι του νὰ ξεμεθύσῃ. Ἄλλος θὰ τοὺς ἀντιστεκότανε· ὁ Γκαζίν ὅμως ποτέ. Τὴν ἄλλη μέρα, σηκώνότανε σὰν πάντα καὶ πήγαινε στὴ δουλειά, λίγο μόνο κατσου- φιασμένος.

Κάθε φορὰ πού ὁ Γκαζίν μεθοῦσε, οἱ ἄλλοι κα- τὰδικοι ξέρανε πῶς θὰ εἶχε κακὰ ξεμπερδέματα. Ἰ- διος του τὸ εἶξερε· καὶ ὅμως ἔπινε καὶ μεθοῦσε. Ὑ- στερα ἀπὸ λίγα χρόνια, ὁ Γκαζίν ἄρχισε νὰ χάνῃ τὴν πρώτη δύναμή του. Παραπονιότανε γιὰ κάτι πό- νους. Ἀδυνατίσε λίγο λίγο, καὶ περνοῦσε σκεδὸν ὅλο τὸν καιρὸ του στὸ νοσοκομεῖο. «Γέρασε», εἶπανε οἱ καταδίκαι.

Μιὰ μέρα ὁ Γκαζίν μπήκε στὴν κουζίνα, σέρ- νοντας πίσω του ἓνα κακομοριασμένο Πολωνέζο, πού ἔπαιζε βιολί. Σταμάτησε καταμεσὶς περιφέρ- νοντας τὴν ὑπουλη ματιὰ του. Ὅλοι σώπαιναν. Στὸ τέλος, τὰ μάτια του πέσανε σὲ μένα καὶ στὸ σύν- τροφό μου. Μᾶς κοίταξε ἀπὸ τὴν κορφή ὡς τὰ νύ- χια μὲ μιὰν ἄρρητη περιφρόνηση. Ὑστερα, προχω- ρώντας στὸ τραπέζι, εἶπε ρούσσικα μ' ἓνα ἱκανο- ποιητικὸ χαμόγελο :

— Μπορῶ νὰ μάθω πού βρίσκετε τὰ χρήματα καὶ πίνετε τσάι ;

Ὁ σύντροφός μου καὶ γὼ κοιταχτήκαμε ἀμίλη- τοι. Προτιμήσαμε νὰ μὴν τοῦ ἀποκριθούμε. Ξέραμε πῶς θὰ θύμωνε περισσότερο.

— Ἐχετε λεφτὰ ἀπάνου σας ; Ἐχετε πολλὰ λεφτὰ, ἔ; Ἦρθατε δὴ νὰ πιῇτε τσάι, μιλήστε, γιὰτί...

Ἐννοίωσε πῶς εἶχαμε ἀπόφαση νὰ μὴν ἀπο- κριθοῦμε οὔτε νὰ τονε προσέξουμε. Κοκίνησε, καὶ ἄρχισε νὰ τρέμῃ σύγκορμος.

Ἐνα μεγάλο ξύλινο μαστέλο ἔτυχε νὰ βρεθῇ κοντά του. Οἱ μαγέροι τὸ εἶχανε γιὰ νὰ βάνουν τὸ ψωμὶ τῶν φυλακισμένων. Κεῖνῃ τῇ στιγμῇ εἶτανε ἄ- δειο. Ὁ Γκαζίν τὸ ἄρπαξε μὲ τὰ δυὸ του χέρια καὶ τὸ κουνοῦσε ἀπὸ πάνω μας. Ἄν τὸ πετοῦσε, τὸ κε- φάλι μας θάνοιγε στὰ δυὸ.

Ὅλ' οἱ καταδίκαι τονε βλέπανε. Οὐτ' ἓνας δὲν κουνήθηκε. Οὐτ' ἓνας δὲ μίλησε. Οὐτ' ἓνας δὲ βρέ- θηκε νὰ πάρῃ τὸ μέρος μας.

Ὅλοι τὸ ξέρανε πῶς ἂν μᾶς σκότωνε, ὅχι μόνο ὁ Γκαζίν, μὰ καὶ αὐτοὶ θὰ εἶχανε φασαρίες, μὲ ἀνα- κριτές, μὲ δίκες, καταδίκες καὶ θανατικὲς ποινές. Μὰ τόσο μᾶς μισοῦσαν, πού θὰ προτιμοῦσανε τὸ θάνατο χίλιες φορές, παρὰ νὰ μᾶς βοηθήσουν.

Σταθήκαμε ὅμως τυχεροὶ καὶ τὰ πράματα γυ- ρίσανε. Τῇ στιγμῇ πού θὰ μᾶς πετοῦσε τὸ μαστέλο κατακέφαλα, μιὰ φωνὴ ξάφνου ἀκούστηκε στὸ διά- δρομο :

— Γκαζίν, κλέψανε τὴ ρακὴ.

Πέταξε μακριὰ τὸ μαστέλο καὶ βγήκε ἀπὸ τὴν κουζίνα σὰ δαιμονισμένος.

— Ὁ Θεὸς τοὺς ἔσωσε, εἶπανε οἱ καταδίκαι γιὰ μᾶς, καὶ πολλὰς φορές τοὺς ἄκουσα νὰ λένε τὰ λόγια αὐτά.

Ποτές μου δὲν ἔμαθα ἂν φωνάξανε πύτηδες ἡ ἀληθινὰ εἶχανε κλέψῃ τὴ ρακὴ.

(Στὸ ἄλλο φύλλο τελιώνει)

Μετάφραση Δας ΙΟΥΛΙΑΣ ΔΗΜ.

• (*). Κοίταξε ἀριθ. 501, 502 καὶ 504.